

GRIEG SEAFOOD ROGALAND AS AVD
KVITSØY 54
4180 KVITSØY

Deres ref:
Vår ref: 2017/258629
Dato: 23. mars 2018
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

KLAGESAK – SØKNAD OM GODKJENNING AV DRIFTSPLAN – GRIEG SEAFOOD ROGALAND AS AVD. KVITSØY 54

Vi viser til klage i sak 2017/258629 på avslag på søknad om godkjenning av driftsplan for lokalitet 14136 Hestholmen Ø i brakkleggingsområde Boknafjorden Sør.

I klagesaker kommer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kapittel VI Om klage og omgjøring til anvendelse. Vi har vurdert at vilkårene for å ta klagen til behandling er oppfylt.


Sakens bakgrunn

Aktørene i Rogaland har fått på plass en frivillig soneavtale som innebærer at området er inndelt i fire soner som hver skal brakklegges koordinert. I soneavtalen er det lagt til grunn at Sone 1 – Ryfylke Nord skal ha sommerbrakklegging partallsår, Sone 2 – Ryfylke Sør skal ha sommerbrakklegging oddetallsår, Sone 2 – Boknafjorden Nord skal ha vårbrakklegging oddetallsår, og Sone 4 – Boknafjorden Sør skal ha vårbrakklegging partallsår. I henhold til informasjon fra Mattilsynet i brev 6. januar 2017 skal alle anlegg som inngår i en koordinert brakkleggingsgruppe ha minimum fire uker felles koordinert brakklegging.

Grieg Seafood Rogaland AS (heretter GSFR) søkte om godkjenning av driftsplan for 2018 og 2019 i desember 2017 for lokalitetene 34817 Eime og 14136 Hestholmen Ø.

For lokalitet Eime, i samme sone som lokalitet Hestholmen Ø og ca. 5 km nordøst for lokalitet Hestholmen Ø, anbefalte Mattilsynet i vedtak 29. januar 2018 at Fiskeridirektoratet godkjenner søknad om driftsplan for 2018.

I henhold til forskrift 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg § 40 tredje ledd er det krav om at lokaliteter i sjøvann med matfisk og stamfisk skal tømmes og brakklegges i minimum to måneder etter hver produksjonssyklus. Lokalitet Hestholmen Ø har planlagt brakklegging fra 1. januar 2018 til og med 30. mars 2018, hvilket er i tråd med soneavtalen i området og akvakulturdriftsforskriften § 40 tredje ledd.


For vurdering av driftsplan for lokalitet Hestholmen Ø har det betydning at GSFR ønsker å flytte  fisk fra lokalitet 26575 Teigane til lokalitet 14136 Hestholmen Ø. Lokalitet Teigane ligger nord for kontrollområde for ILA, inne i Hylsfjorden, og fisken fra lokalitet Teigane må gjennom henholdsvis Sone 1 – Ryfylke Nord og sone 2 – Ryfylke Sør og nevnte ILA kontrollområde for å komme de ca.

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Ane Wilson Erdal
Tlf: 22 40 00 00 / 22779255
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

www.mattilsynet.no


Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

80 km sørover til Hestholmen Ø. Planen er videre å flytte  fisk i retur fra lokalitet Hestholmen Ø til lokalitet 31477 Kilavågen Sjø i Erfjorden 28. mars 2018. Erfjorden er fjorden sør for Hylsfjorden hvor lokalitet Teigane ligger.

Tidsforløpet i klagesaken er som følger:

- For lokalitet Hestholmen Ø fattet Mattilsynet vedtak om avslag på søknad om godkjenning av driftsplan 29. januar 2018.
- GSFR klaget på avslaget 13. februar 2018.
- Klagen ble fastholdt i førsteinstans og sendt til Mattilsynets hovedkontor 23. februar 2018.
- GSFR sendte nye kommentarer til oversendelsesbrevet fra region Sør og Vest i brev datert 27. februar 2017.
- GSFR sendte den 19. mars 2018 inn ny og korrigert driftsplan og et notat.

Klagers anførsler

- Fisken som er omsøkt flyttet fra lokalitet Teigane til lokalitet Hestholmen Ø er stamfisk og har en særegen verdi som grunnlag for hele verdikjeden i produksjonen av oppdrettslaks. GSFR sin stamfiskproduksjon er av stor betydning for norsk lakseoppdrett, og leverer opp til  av all rogn i Norge.
- Det er blitt gitt tillatelse til samlokalisering av stamfisk og matfisk på lokalitet Hestholmen Ø for å sikre stamfiskproduksjonen til GSFR. For å kunne benytte muligheten til samlokalisering og samtidig utnytte stamfisktillatelsene på en mest mulig fornuftig måte er GSFR avhengig av tillatelse til å flytte sjøsatt fisk.
- Det er kun frisk fisk som vil bli flyttet. Transporten vil foregå i brønnbåt uten utskifting av vann.
- Den fare for smitte mellom soner som potensielt kan oppstå som følge av flytting av sjøsatt fisk er begrenset til GSFR som bedrift ettersom lokalitetene Teigane og Hestholmen Ø begge ligger i soner hvor kun GSFR har lokaliteter i drift.
- Flytting av fisk vil ikke ha betydning for andre oppdrettsbedrifter, ettersom GSFR er eneste aktør i sonen Boknafjorden Sør.
- Ved søknad om godkjenning av driftsplan for lokalitet Teigane ble det gitt tillatelse til flytting av sjøsatt fisk fra lokaliteten under forutsetning av at fisken som flyttes er frisk og ikke kommer fra eller til et båndlagt anlegg.
- Fisken fra lokalitet Teigane vil være kontrollert for sykdom før flytting, og vi anser risikoen for at smitte tas med til lokalitet Hestholmen Ø som meget lav.
- I kommentarer til klagesaken datert 27. februar 2018 peker GSFR på at Mattilsynets opprettholdelse av avslag på søknad om godkjenning av driftsplan ser ut til å bygge på antagelser om at fisken som er omsøkt flyttet fra Teigane til Hestholmen Ø er matfisk.

- Den aktuelle fisken tilhører spesialproduserte linjer for stamfiskproduksjon, og vil beholde status som stamfisk gjennom hele sitt livsløp.
- Til Mattilsynets bemerkning i oversendelsesbrevet om at GSFR i dag har to separate områder med stamfisklokaliteter inne i Ryfylke, og at disse områdene ligger i ulike fjorder slik at man har sikret stamfiskmateriale dersom et av områdene skulle bli rammet av noe uforutsett, viser GSFR til at de nevnte områdene ikke vil fungere som sikring, ettersom det ikke er satt ut fisk av 2017 generasjon i Erfjorden. GSFR mener derfor at de er avhengige av å få flytte fisk fra lokalitet Teigane til Hestholmen Ø for å sikre seg mot uforutsette hendelser ved lokalitet Teigane.
- GSFR stiller seg undrende til Mattilsynet region Sør og Vest sin henvisning til innskjerpet praksis hva gjelder flytting av fisk som smitteforebyggende tiltak, uavhengig av fiskens status, og at det gis inntrykk av ikke å være rom for å utøve skjønn i vurderingen av enkelttilfeller.

Relevant regelverk

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)

Forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr (omsetnings- og sykdomsforskriften for akvatiske dyr)

Forskrift 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften)

Forskrift 28. august 2017 nr. 1318 om tiltak for å forebygge, begrense og bekjempe pankreassykdom (PD) hos akvakulturdyr («PD-forskriften»)

Førsteinstansens anførsler






- Stamfisken som ønskes flyttet til lokalitet Hestholmen Ø settes ut samtidig med et tradisjonelt utsett av laks. Fisken som ønskes flyttet fra lokalitet Teigane til lokalitet Hestholmen Ø er ut ifra mottatte opplysninger ikke selektert stamfisk.
- All fisken, både den nyutsatte og den flyttede stamfisken skal fôres frem til slakt vinter/vår 2019 på lokalitet Hestholmen Ø. Dette betyr at det er ingenting i driftsplanen som tilsier at den utsatte stamfisken skal brukes til stamfisk. Fisken skal produseres til vanlig matfisk og flyttingen til lokalitet Hestholmen Ø antas å være en konsekvens av at biomassen på lokalitet Teigane blir for stor i forhold til maksimalt tillatt biomasse på lokaliteten.
- Med bakgrunn i det som er nevnt, vurderer Mattilsynet region Sør og Vest flyttingen som en tradisjonell flytting av sjøsatt fisk. Føringene på flytting av sjøsatt fisk er at den skal begrenses. Årsaken til at Mattilsynet ønsker å begrense flytting av sjøsatt fisk, er at flytting av fisk er en velkjent måte å spre smitte til andre fisk på.
- GSFR argumenterer med at det kun vil være frisk fisk som flyttes, men Mattilsynet region Sør og Vest mener at flytting av sjøsatt fisk som er eksponert for ubehandlet sjøvann, alltid vil representere en viss risiko for spredning av sykdom. Med bakgrunn i at fisken vurderes som vanlig matfisk sier føringene at det kun kan flyttes sjøsatt fisk innenfor samme brakkleggingsområde, når dette er godkjent i driftsplanen.

- I dette tilfellet må fisken flyttes gjennom to soner (Sone 1-Ryfylke Nord og Sone 2-Ryfylke Sør) før fisken kommer til Sone 4-Boknafjorden Sør. I tillegg skal fisken sannsynligvis transporteres gjennom overvåkingssonen i et kontrollområde for ILA.

- GSFR har i dag to separate områder inne i Ryfylke (Hylsfjorden og Suldal) hvor det er stamfisklokaliteter. Disse områdene ligger i ulike fjorder og fungerer slik at man har sikret stamfiskmateriale dersom et av områdene skulle bli rammet av noe uforutsett. Med bakgrunn i ovennevnte mener Mattilsynet region Sør og Vest at vi ikke kan gi klager medhold.

Vår vurdering

1. Korrigert driftsplan tilsendt hovedkontoret 19. mars 2018

GSFR har sendt inn en korrigert driftsplan for lokalitet Hestholmen Ø. Av den første driftsplanen som ble sendt inn, fremgår det ikke hvor stamfisken skulle videre i produksjonen. Dette skapte usikkerhet om hvilken type fisk som var ønsket flyttet i henhold til søknad om godkjenning av driftsplan. I korrigert driftsplan av 19. mars 2018 fremgår det at  fisk er tiltenkt flyttet fra lokalitet Teigane til lokalitet Hestholmen i april 2018. Det går videre frem av korrigert driftsplan at  fisk av de  skal slaktes i mars 2019, og at  fisk skal flyttes til lokalitet Kilavågen Sjø i Erfjorden 28. mars 2019. Det betyr at de  fiskene som ønskes flyttet til lokalitet Hestholmen Ø kan karakteriseres som stamfisk.

2. Rettslig grunnlag

Av matloven § 19 om dyrehelse fremgår det av første ledd at
«Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av smittsom dyresykdom.»

Vedtaket fra førsteinstans om avslag på godkjenning av driftsplan er fattet med hjemmel i akvakulturdriftsforskriften § 67 Tilsyn og vedtak jf. § 40.

Av akvakulturdriftsforskriften § 40, første ledd følger det at
«Det skal til enhver tid foreligge en driftsplan for akvakulturanlegg i sjøvann. Ved samdrift skal det foreligge en felles driftsplan.»

Av driftsplanen skal det for de to neste kalenderårene minimum framgå:

- a) hvilke lokaliteter det planlegges å sette ut fisk på, tidspunktet for utsett og antall fisk. For lokaliteter, der flere akvakulturtillatelser er tilknyttet, skal det framgå hvilke tillatelser utsettet gjelder for, og
- b) tidsrom for brakklegging og eventuell flytting av fisk til andre lokaliteter, og
- c) hvilke lokaliteter som eventuelt ikke planlegges brukt.»

Av akvakulturdriftsforskriften § 40 sjette ledd følger det at
«Fiskeridirektoratets regionkontor skal i samråd med Mattilsynet fatte vedtak om godkjenning av den del av planen som gjelder det første året. Mattilsynet kan i vedtak nekte godkjenning dersom hensynet til fiskehelse på den enkelte lokaliteten eller i et område tilsier det.»

PD forskriften §§ 1 og 9 uttrykker følgende:

§ 1. Formål

«Formålet med denne forskriften er å redusere konsekvensen av pankreassykdom (PD) i en PD-sone, å hindre at PD etablerer seg i en overvåkingssone og å begrense utbredelse av de enkelte subtypene av Salmonid alphavirus (SAV).»

§ 9. Flytting av sjøsatt fisk, første ledd

«Det er forbudt å flytte fisk fra akvakulturanlegg med ubehandlet sjøvann til andre akvakulturanlegg, med mindre flyttingen er en del av en godkjent driftsplan.»

3. Flytting av sjøsatt fisk - generelt

Matlovens § 19 slår fast at enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av smittsom dyresykdom.

Omsetnings- og sykdomsforskriftens § 11 krever videre at fisk som flyttes skal være klinisk frisk og ikke komme fra et anlegg som har uavklart dødelighet.

Kravene i regelverket som setter restriksjoner på flytting av fisk, er satt med bakgrunn i at flytting av dyr er en velkjent måte å spre smitte til andre dyr på. Etablert kunnskap tilsier at sykdom kan være tilstede i en fiskepopulasjon over en viss periode før det er mulig å påvise tilstedeværelse av smitte med eksisterende screening-metoder. Flytting av sjøsatt fisk vil derfor alltid representere en viss risiko for videre spredning av sykdommen og bør unngås uavhengig av om fisken har kjent sykdomsstatus (for eksempel PD) eller ikke. Det er med andre ord grunn til å være restriktiv med flytting av sjøsatt fisk. I tillegg skal det tas hensyn til velferden hos fisken som skal flyttes.

I og med at det alltid vil foreligge en viss sannsynlighet for tilstedeværelse av PD-smitte i et akvakulturanlegg som benytter ubehandlet sjøvann i områder med endemisk forekomst av PD, vil det i første rekke være konsekvensen av en eventuell smittespredning som må avgjøre om fisken kan flyttes eller ikke. Se også omtale av testing under pkt. 5.

4. Flytting av sjøsatt fisk i PD-sonen og godkjenning av driftsplaner

For å kunne flytte allerede sjøsatt fisk eller fisk som er eksponert for ubehandlet sjøvann, skal det foreligge en godkjent driftsplan i samsvar med § 40 i Akvakulturdriftsforskriften. Kravet gjelder også for anlegg som produserer såkalt postsmolt (det vil si fisk som er smoltifisert, og som produseres på ubehandlet sjøvann med tanke på flytting til en annen matfisklokalitet for videre vekst) og for stamfisk.

Ut fra det som tidligere er sagt om generell risiko for spredning av PD forbundet med flytting av sjøvannseksponert fisk, skal Mattilsynet ved godkjenning av driftsplaner ha en restriktiv tilnærming til dette. Som en hovedregel skal det bare tillates flytting i de tilfeller flyttingen er planlagt å foregå internt i samme utsettings/brakkleggingsområde, og dersom generelle smittehygieniske og fiskevelferdsmessige krav vil kunne ivaretas i forbindelse med flyttingen.

Det vil likevel være nødvendig, basert på en vurdering av risiko i hvert enkelt tilfelle, å kunne gjøre unntak fra denne hovedregelen for fisk eksponert for ubehandlet sjøvann. For stamfisk legges følgende til grunn av hovedkontoret:

På generelt grunnlag innebærer produksjon av avlsmateriale for laks og regnbueørret i de fleste tilfeller en produksjonssyklus som fordrer en eller flere flyttinger. Det kan være flytting til ny lokalitet i sjø etter utsortering av materiale, eller flytting av selektert stamfisk til landbasert lokalitet for modning og stryking. Ofte vil det medføre flytting fra et brakkleggingsområde til et annet. Slik flytting vil være å anse som en nødvendig del av den driftsmessige aktiviteten som følger av denne produksjonsformen.

Som nevnt overfor vil all flytting utgjøre en viss risiko for spredning av sykdom, men ut fra at stamfisk er fiskepopulasjoner i en produksjonsform som er gjenstand for strenge krav til sykdomsovervåking og generell helsekontroll, anses risikoen samlet sett som lav.

Stamfisk som ledd i forberedelse til stryking eller annen nødvendig driftsmessig aktivitet fordrer et eget driftsopplegg for produksjon som må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Ut i fra det som er skrevet i avsnittene over, må det legges til rette for at flytting av stamfisk skal kunne tillates i de tilfeller der flyttingen anses som en nødvendig del av den driftsmessige aktiviteten, samtidig som fiskehelsemessige og dyrevelferdsmessige betraktninger skal legges til grunn i en samlet risikovurdering for flytting av stamfisk. Sentrale elementer i vurderingen er avstandsbetraktninger, smittestatus for avsender- og mottaksområde, risiko for sykdomsspredning under transporten og faren for spredning av sykdommer, særlig PD og ILA, ved økt transportaktivitet. I tillegg fordrer flytting at fisken er klinisk frisk ved avsendelse, jf. § 11 i omsetnings- og sykdomsforskriften.

Når Mattilsynet skal gi sine innspill til godkjenning av driftsplaner, skal det derfor i risikovurderingen av denne typen anlegg foretas en individuell vurdering av de samlede fiskehelsemessige og fiskevelferdsmessige konsekvensene av en eventuell flytting. Dette innebærer at negative konsekvenser av en mulig spredning av PD-virus skal kunne veies opp mot eventuelle dokumenterbare eller sannsynliggjorte positive fiskehelsemessige og fiskevelferdsmessige effekter av flyttingen.

Vedrørende sykdomsstatus for PD i Rogaland viser oversikten i Barentswatch at svært mange lokaliteter i området er smittet med PD, særlig i Ryfylke/Indre Rogaland. De mange PD-påvisningene tyder på et stort smittepress og en høy risiko for smittespredning i området.

Det finnes to ulike seilruter fra lokalitet Teigane til Hestholmen Ø. Dersom seilrute nord for Ombo velges har fem av de seks nærmeste lokalitetene fått påvist PD i 2017. De ligger alle ca. 20-25 km fra lokalitet Teigane. Ikke alle av lokalitetene har lenger fisk stående. Dersom seilrute sør for Ombo velges vil brønnbåten også passere ca. det samme antallet lokaliteter med PD-påvisning i 2017. Avstanden mellom PD-lokalitetene er litt større ved valg av seilrute sør for Ombo. Likevel vil det være lokaliteter med PD-påvisning som passerer, og seilruten er også lenger i avstand.

Dette er et PD-intensivt område. Ved en eventuell transport fra Teigane til Hestholmen Ø må brønnbåten uavhengig av seilrute uansett passere mellom 10 og 15 lokaliteter og smitterisikoen under transporten er reell.

Vedrørende smitterisiko fra de ovennevnte fem PD-lokalitetene i Ryfylke ca. 20-25 km fra lokalitet Teigane, vurderer hovedkontoret at det er en lav risiko for smitte inn Hylsfjorden til lokalitet Teigane. Den lange smale Hylsfjorden, antall PD-lokaliteter ca. 20-25 km fra enden av fjorden og PD-virusets evne til smitte over store avstander tilsier samlet sett at smitterisikoen for PD til lokalitet Teigane ikke kan utelukkes.

5. Testing av fisk og helsekontroll

GSFR skriver at det vil bli foretatt testing og utvidet helsekontroll av fisken i forkant av transporten til Hestholmen Ø. GSFR skriver også at det kun er frisk fisk som søkes flyttet til lokalitet Hestholmen Ø.

Det er ikke mulig å garantere at en populasjon er fri for sykdom uten å analysere all fisken med 100 % perfekt testing. Derfor tas det et utvalg for testing som man mener er forsvarlig ut fra situasjonen,

men som ikke garanterer fravær av sykdom. I tillegg er det fare for falske positive/negative prøver ved testing, avhengig av testens «robusthet». Dette vil bidra ytterligere til behovet for økt prøveuttak for å statistisk kunne påvise sykdommen.

Det må påregnes at en forventet lav prevalens (forekomst) av en sykdom i en populasjon fordrer et stort antall prøver for å kunne påvise sykdom, slik vi ofte opplever med PD. Jo lavere prevalens av sykdommen i populasjonen, jo flere prøver må forventes *for å påvise en positiv prøve* for PD.

Det er positivt at GSFR vil intensivere arbeidet med helsekontroll og generell tett oppfølging av fiskepopulasjonen.

6. Vurdering av smitterisiko og konsekvenser i dette spesifikke tilfellet

Mattilsynets vurdering om å tillate flytting, både på tidspunkt for vurdering og eventuell godkjenning av driftsplan og ved vurdering av søknad om flytting, skal baseres på en vurdering av risiko for smittespredning og konsekvenser i hvert enkelt tilfelle.

I og med at det alltid vil foreligge en viss sannsynlighet for tilstedeværelse av PD-smitte i et akvakulturanlegg som benytter ubehandlet sjøvann i områder med endemisk forekomst av PD, vil det i første rekke være konsekvensen av en eventuell smittespredning som må avgjøre om fisken kan flyttes eller ikke.

a) Sykdomsstatus på lokalitetene og risiko ved transport


Ved vurdering av flytting av fisk skal både smittestatus for området fisken flyttes fra/til og risiko for smitte ved selve transporten vektlegges.

Pr. i dag er det ikke noe som tyder på sykdommer eller dødelighet på lokalitet Teigane. Det betyr imidlertid ikke at fisken er frisk pt. eller den dagen fisken er tiltenkt flyttet, se redegjørelse for testing og helsekontroll i punkt 5. Fisken kan ha subkliniske (latente) infeksjoner, og det vil i neste omgang innebære en fare for at man overfører sykdom til et nytt område eller en ny i sone 4-Boknafjorden Sør. Fisken er likevel klinisk frisk, slik det blir presentert.

Lokalitet Hestholmen Ø har vært brakklagt siden uke 50 i 2017. Lokaliteten hadde PD påvisning i mars 2017 i forrige produksjonssyklus.

Det er også relativt lang avstand til de øvrige oppdrettsanleggene i Sone 4 – Boknafjorden Sør. Nærmeste oppdrettsanlegg er ca. 5 km fra lokalitet Hestholmen Ø. Risikoen for sekundærsmitte fra lokalitet Hestholmen Ø til andre lokaliteter vurderes å være lav/middels. Dette taler for at flytting kan vurderes. Lokalitet Hestholmen Ø er en god lokalitet og bedre egnet for den aktuelle fisken. Det taler også for å flytte fisken til lokalitet Hestholmen Ø.

Transportveien er imidlertid lang mellom de to lokalitetene, ca. 80 km. Underveis skal en overvåkingssone for ILA sannsynligvis passeres. Det er mulig å unngå overvåkingssonen, men da skal transporten foregå øst for øyen Ombo. Det vil forlenge transportveien med ca. 15-20 km, og i tillegg skal transporten passere ca. 15 oppdrettsanlegg. Ved den direkte transportveien forbi overvåkingssonen for ILA passeres ca. 10 oppdrettsanlegg med kort avstand. Hovedkontoret vurderer at det ikke er noen ubetinget fordel eller skal tillegges stor betydning å unngå overvåkingssonen for ILA, da fisken uansett vil bli utsatt for og/eller utsette andre for risiko for smitte, eksempelvis PD og ILA ettersom brønnbåten vil måtte passere en rekke lokaliteter på veien.

GSFR har videre planer om å flytte  fisk for stamfiskproduksjon tilbake til lokalitet 31477 Kilavågen Sjø i nabofjorden til Hylsfjorden, Erfjorden i mars 2019. Det betyr at fisken en gang til må gjennom en nesten tilsvarende reiserute gjennom områder med mye PD for å komme til lokalitet Kilavågen Sjø i Erfjorden, nabofjorden til Hylsfjorden. Det vil øke risikoen for at fisken påføres sykdom under flyttingen. I tillegg har nabolokalitet 13225 Kilaneset ca. 1,5 km fra Kilavågen Sjø fått diagnosen PD 28. juli 2017. Det pågår fremdeles produksjon på lokalitet Kilaneset, og faren er til stede for at fisken fra lokalitet Hestholmen Ø får PD ved ankomst til lokalitet Kilavågen Sjø, avhengig av produksjonssyklus etc. i området.

Samlet sett er ikke denne produksjonen optimal med flytting forbi så mange lokaliteter med PD. Driftsopplegget for neste sesong må vurderes med kritiske øyne. Hovedkontoret vurderer at nåværende driftsopplegg for stamfisk er for risikabelt knyttet til transport. Hovedkontoret oppfordrer GSFR til å finne en annen og bedre løsning på flytting av stamfisk, slik at flyttingen ikke må gå gjennom områder med mange lokaliteter med PD-smitte.

Vedrørende dyrevelferdsbetraktninger ser hovedkontoret ikke noen fordeler ved at fisken skal transporteres ca. 80 km til ny lokalitet Hestholmen Ø. Enhver (lenger) transport vil utgjøre en belastning for fisken i form av fysiske manipuleringer, nytt miljø for fisken, stress og redusert dyrevelferd. Det er også en reell risiko for et klinisk utbrudd av sykdom med dødelighet i perioden etter transporten dersom fisken har latente infeksjoner fra før. Det vil også bety redusert dyrevelferd for fisken hvis den får utbrudd av sykdommer som følge av transporten. Samlet sett bør transporter over lengre avstander unngås også av hensyn til dyrevelferden.

b) Samfunnskonsekvenser ved spredning av PD og ILA til nye områder i Rogaland

Det må påregnes store samfunnsøkonomiske tap dersom PD og ILA sprer seg til nye lokaliteter/områder i Rogaland. Myndighetene vil pålegge næringen restriksjoner som vanskeliggjør/hindrer fri næringsutvikling og som vil ha store økonomiske konsekvenser for næringen. Det er i samfunnets og næringens interesse å hindre at PD og ILA sprer seg til nye områder. Det taler for at myndighetene skal legge seg på en forsvarlig «føre var» holdning for å forebygge smitte til andre områder, og at næringen tar ansvar for smittespredning ved å ha en forebyggende tilnærming til flytting av fisk.

c) Samlet risikobilde

Vi vet basert på PD-sykdommens karakter at få syke fisk og få viruspartikler skal til for å introdusere PD til nye lokaliteter. Konsekvensene ved smitteoverføring til nye områder i Rogaland vil generelt ha svært stor betydning for næringen, arbeidsplassene og lokalsamfunnene. ILA er mindre smittsom, men sykdommen har store konsekvenser for de oppdrettere og områder som blir berørt av sykdommen, blant annet med opprettelse av kontrollområder og sanering av de ILA-infiserte lokalitetene.

Risiko er definert på følgende måte: Risiko = sannsynlighet x konsekvens. I dette tilfellet er sannsynligheten for smitteoverføring lav/middels, men konsekvensene ved overføring av sykdom til nye områder i Rogaland vil være store, jf. redegjørelsen ovenfor. De næringsmessige- og samfunnsøkonomiske konsekvensene av en eventuell sykdomsspredning vil være så store at selv om sannsynligheten for smitteoverføring er lav/middels, så vil den samlede risikoen bli for høy og uakseptabel.

Det er et overordnet mål i både PD og ILA-strategien å forebygge, begrense og bekjempe sykdommene. Rogaland har også hatt en negativ utvikling med flere ILA-diagnoser i 2017, noe som taler for at man bør begrense flytting av fisk mellom lokalitetene. Samlet sett bør næringen i samarbeid med myndighetene jobbe for å begrense flytting av fisk for å unngå spredning av smittsomme sykdommer som PD og ILA.

De dyrevelferdsmessige aspektene ved transporten, samt risikoen for spredning av smitte ved flytting må vurderes opp mot fordelene med å flytte stamfisk. Det er ikke smitte verken på lokalitet Teigane eller Hestholmen Ø. Lokalitet Hestholmen Ø anses som en svært bra lokalitet, hvilket taler for å flytte fisken.


Etter en samlet vurdering veier hensynet til å flytte stamfisken tyngre enn smitterisikoen transporten vil medføre i dette området. Det må understrekes at flyttingen pågår i endemisk område for PD, som fordrer aktpågivenhet under transporten.

7. Forholdsmessighet

Det følger av matlovens § 23 at Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige vedtak. I forarbeidene til matloven Ot.prp.nr. 100 (2002-2003) på s. 153 fremgår det at begrepet «nødvendige vedtak» både skal forstås som en henvisning til forholdsmessighetsprinsippet og som mulighet for Mattilsynet til å foreta nødvendige prioriteringer.

Forholdsmessighetsprinsippet betyr blant annet at det ikke skal gripes inn i den enkeltes rettigheter og interesser i større utstrekning enn det som anses nødvendig. Det skal foreligge forholdsmessighet mellom mål og middel.

I forholdsmessighetsprinsippet ligger det et krav om forbudet eller påbudet må være egnet til å realisere formålet med bestemmelsen. Inngrepet må ikke gå lenger eller være strengere enn hva som anses nødvendig. Kan formålet oppnås på en mindre inngripende måte, vil vedtaket ikke bli ansett som forholdsmessig. Den bakenforliggende vurderingen vil være av faktisk, faglig og situasjonsbestemt karakter.

Det skal fattes vedtak om avslag på søknad om godkjenning av driftsplan som innbefatter flytting av fisk dersom hensynet til risiko for smittespredning ved flytting av fisk veier tyngre enn byrdene det vil påføre den enkelte oppdretteren å ikke få flytte fisken. I dette tilfellet vurderes betydningen av behovet GSFR har for å flytte  stamfisk fra lokalitet Teigane til Hestholmen Ø, å være høyere enn smitterisikoen transporten vil medføre i dette området. Mattilsynet har i vurderingen lagt avgjørende vekt på at det er stamfisk som skal flyttes, og produksjon av stamfisk fordrer mulighet for flytting til egnet lokalitet. Hovedkontoret vil presisere at praksis med flytting av stamfisk over større avstander og gjennom områder med mye sykdom er gjenstand for nye vurderinger, og tillatt praksis kan bli endret.

Konklusjon

Mattilsynet region Sør og Vest sitt avslag på søknad om godkjenning av driftsplan oppheves.

Mattilsynets hovedkontor anbefaler at Fiskeridirektoratet godkjenner Grieg Seafood Rogaland AS Avd. Kvitsøy 54 sin søknad om driftsplan for lokalitet Hestholmen Ø for 2018.

Vi gjør oppmerksom på at driftsplanen ikke er godkjent før Fiskeridirektoratet har gitt en endelig godkjenning.

Vedtaket er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 34 Akvakulturdriftsforskriften § 40

Orientering om rett til dekning av sakskostnader

Dere kan kreve å få dekket vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, jf forvaltningsloven § 36. Spørsmål og eventuelle krav om dette må rettes til vårt kontor innen tre uker.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre, se forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Med hilsen

Friede Andersen
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Likelydende brev sendes til:
FISKERIDIREKTORATET REGION SØR, Postboks 185 Sentrum, 5804 BERGEN